

Balada o lepi Urški.

(1547.)

Hej, danes v Ljubljani praznujejo kres!
 Vesel to nedeljski večer je zares.
 Na Starem se trgu vrtijo z dekleti
 pod lipo košato gospodje objeti.
 Oči jim žarijo
 in lica rudijo.
 Trobente poskočnice piskajo jim
 in gosli jim ukajo, vriskajo jim;
 in boben ropoče in bas godrnjá.
 To pete privzdiga
 in kri jim podžiga
 srcá!
 Čimdalje tembolj veselica šumi,
 čimdalje bolj pisani ples se vrti.
 Makari vso noč in do belega dne!
 Le pleši, mladina, le pleši! Juhé!

Zašlo je že solnce . . . Glej, tuj, mlad gospod
 prikaže pod lipo se — bogveodkod.
 Lep mož je in vitke postave,
 zelene, bogate oprave.
 Med pisano množico stopi junak
 pa gre čez plesišče
 in nekoga išče . . .
 Kako mu lehak je in prožen korak!
 Oko se mu bliska,
 ko roke po vrsti jim stiska
 plesalcem, gledalcem . . . Pa kaj je li to?
 Kako ima tujec ta mokro rokó!
 Stoji, po dekletih se brhkih ozira,
 plesalko si svojo izbira . . .
 Izbral si jo je! Pa smel stopi pred njo,
 prikloni se ji pa poda ji rokó:
 „Zagledal v obraz sem se tvoj . . .
 Hotela bi plesati tudi z menoj?“

„Prav rada! . . . Odkod
privedla med nas te je pot?“

„Oddaleč, oddaleč sem! Velik je svet,
ljubljski ti dražestni cvet!
Kako pa ime
ti je, moje dekle?“

„Ah, Urška sem, Urška! Kaj morem zato,
če mati me kličejo kmečko tako!“

„Kaj tvoje ime! To pač prava je reč!
O, da si le ti, le ti sama mi všeč!
Hej, godci, zagodite zdaj
najdrznejši raj!
Tako razposajeno kakor nikoli
še niste, igrajte po moji zdaj volji!
Piščalke peklenško naj piskajo mi
in gosli naj ukajo, vriskajo mi!
In boben naj bobna mi, gode naj bas,
če s svojim dekletom zaplešem vam jaz!
Tu mošnjo vam polno zlatá!
Haha! Hahaha! . . .
In, Urška, sedaj
rokó mi podaj!
Zasukniva vmes
v veseli se ples!“

Objame jo tujec čez pas. Ko vihar
vrti okrog lipe košate se par.
Čimdalje hitreje dekleta vrtí,
čimdalje smejeje jo suče, podí
po trgu širokem okrog in okrog,
da skoro po tleh ne premičeta nog.
In širji in širji je ta kolobar
in dalje od lipe odmiče se par.
Vsi drugi plesalci stojijo molčé
pa gledajo tujca in Urško strmé . . .

„Postoj, postoj, ljubček! Moj vitez, postoj!
Utrujena sem! Več ne morem s teboj!“

„Kaj pride na misel, deklè, ti! Glej, glej!
 Naprej! Saj sva kmalu doma! Le naprej!
 Že dolgo te ljubim gorkó, brez míru,
 že dolgo sem iskal za tabo sledú . . .
 Na bregu Ljubljanice stala si tam,
 s podrecano suknjico prala si tam . . .
 In videl tvoj stas sem, tvoj lepi obraz —
 zaljubil sem blazno se v tebe tačas . . .
 In ko sem te čakal pri bregu nekoč —
 sijala mi jasna je mesečna noč —
 o tebi izvedel sem mične reči . . .“

„Oh, slišal si same neslane laži!“

„Sedela sta v čolnu ti ribiča dva
 in mislila sta, da sta čisto samá,
 in menila sta se o tebi naglas —
 pa skrit ju pod bregom poslušal sem jaz . . .
 Oh, slišal sem marsikatero skrivnost!
 Že vem, kako svojo uživaš mladost!
 Ej, ljubiti, moške loviti pa znaš!
 Vsak dan s kakim drugim se fantom igraš!
 Prostorno srcé ti je bojda zeló.
 Po več jih obenem gre vanje lahkó
 ljubiteljev mladih . . . Kaj ne bi še jaz
 ti v nedrije skočil za kratek vsaj čas!
 Pa sam kraljeval ti bom v srcu, jaz sam!
 Nikomur iz rok te nocoj več ne dam!
 Le pleši, le sukaj se, Urška, z menoj!
 Saj moja nevesta si sladka nocoj!
 Še enkrat, še enkrat po trgu okrog!
 Zdaj k bregu Ljubljanice lahek še skok —
 v tolmunu globokem, veš, tam sem domá . . .
 Z menoj, z menoj, deklica lepa! Haha!“

Zasukne se, divje se par zavrti
 še enkrat pred plahih gledalcev očmi —
 in skočil v Ljubljanico temno je ž njo,
 povodnji mož¹⁾ vzel je dekleta s seboj.

A. Aškerc.

¹⁾ Valvasor: „Ehre des Herzogthums Crain“. XV. 460—461.